

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-66>

УДК 657.37

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

DIGITALIZATION OF THE ACCOUNTING AND INFORMATION SUPPORT SYSTEM AS A TOOL FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT

Нежид Юлія Степанівна

доктор філософії з менеджменту,
старший науковий співробітник, науковий співробітник,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН
ТДВ «Інститут обліку і фінансів» НААН
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2807-0687>

Nezhyd Yuliia

National Research Centre «Institute of Agrarian Economics» of NAAS
Institute of Accounting and Finance of NAAS

Статтю присвячено актуальним питанням, що пов'язані з диджиталізацією системи обліково-інформаційного забезпечення в умовах сьогодення. Доведено важливість цифрової трансформації у контексті сучасного бізнес-середовища включаючи вплив війни на цей процес. Розглянуто і проаналізовано найпопулярніші програмні рішення та онлайн-сервіси, які зараз використовуються для забезпечення системи обліково-інформаційного забезпечення. Визначено та схарактеризовано основні цифрові технології, які можна впроваджувати у сферу обліку як окремо, так і в кооперації. Продемонстровано ключові перешкоди, які впливають на процес диджиталізації обліку. Наведено перелік основних переваг диджиталізації обліку в умовах війни, що підкреслює її важливість у процесі забезпечення ефективного та безперервного управління діяльністю підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік, обліково-інформаційне забезпечення, диджиталізація, інноваційний розвиток, цифрові технології.

The full-scale invasion of the territory of Ukraine, which began on 24 February 2022, led to new challenges and threats to the accounting and information system, which required a business entity to respond quickly and adapt to hold its front and maintain its business operations. Amid the influence of many factors, the situation in the field of accounting has changed significantly, as it is a sensitive indicator of change. Therefore, the need to outline the relevance and main advantages of introducing digitalization into the accounting and information support system, in particular in times of war, determines the purpose of the study. The methodological basis of the study is a systematic approach to the study of the problem and the dialectical method, which allowed a comprehensive approach to the installation of modern digital technologies and software solutions in the field of accounting and the identification of the main advantages of digitalization of accounting. The research methods are used in interconnection and interdependence. The study identifies that innovation development is one of the key elements that plays an important role in ensuring security, in particular economic and information security, and contributes to the recovery of society. The importance of digital transformation in the context of the modern business environment, including the impact of war on this process, is proved. The most popular software solutions and online services that are currently used to provide an accounting and information system are considered and analysed. The main digital technologies that can be implemented in the field of accounting both separately and in cooperation are identified and characterised. The key obstacles that affect the process of digitalization of accounting are demonstrated. A list of the main advantages of digitalization of accounting in wartime is provided, which emphasises its importance in ensuring effective and continuous management of enterprise activities. The practical value of the study lies in the fact that the main provisions, recommendations and conclusions set out in the paper can be used in scientific research related to the further development of the areas of digitalization of accounting.

Keywords: accounting, accounting and information support, digitalization, innovative development, digital technologies.

Постановка проблеми. Сьогодні ми живемо в надскладних умовах, які пов'язані з повномасштабною війною, яку 24 лютого 2022 р. розпочала росія, що є першопричиною виникнення низки загроз та викликів як для кожного з нас, так і для бізнес-середовища. Одним із ключових елементів, який відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки, зокрема економічної та інформаційної, сприяє відновленню суспільства, є інноваційний розвиток. Інновації можуть сприяти розвитку різних галузей економіки, підвищувати конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на міжнародній арені, посилювати рівень захисту від кібератак та кіберзагроз тощо. Звісно, говорити про тенденції інноваційного розвитку, коли в країні йде війна, досить складно, але разом з тим важливою є загальноновизнана думка, що використання інновацій відіграє вирішальну роль у зміцненні стійкості суспільства та його можливості до відновлення.

Одним з напрямів інноваційного розвитку є диджиталізація системи обліково-інформаційного забезпечення, що передбачає впровадження цифрових технологій для збору, обробки, зберігання та аналізу інформації про господарську діяльність підприємства. У воєнний час рівень розвитку обліково-інформаційного забезпечення впливає на швидкість реагування на певні зміни, дозволяє підприємству забезпечити можливість аналізувати поточну ситуацію, розробляти стратегії виживання та адаптації до нових умов.

Саме тому особливо актуальним є питання аналізу сучасних тенденцій диджиталізації системи обліково-інформаційного забезпечення та окреслення основних векторів розвитку, які передбачають покращання її ефективності і стійкості в складних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку системи обліково-інформаційного забезпечення в умовах поширення інноваційних технологій перебуває в центрі досліджень вітчизняних учених, які вивчають різні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення. Вагомий внесок у вирішення низки питань щодо вдосконалення облікового та інформаційного забезпечення в умовах поширення цифрових технологій здійснили такі відомі науковці, як Ю. Бездушна, Т. Бурденюк, Є. Буряк, С. Василішин, К. Ілляшенко, В. Жук, Н. Канцедал, Н. Краус, Н. Мужевич, К. Назарова, В. Панасюк, М. Петченко, Н. Правдюк, І. Садовська та ін.

У контексті дослідження впливу диджиталізації на всі сфери діяльності варто відмітити погляди В. Жука, Ю. Бездушної та В. Микульського, які зазначають, що хвиля цифрової трансформації акумулюється на всьому, до чого їй вдається «доторкнутися», сучасні інформаційні системи і технології поглинають усі соціальні, політичні та економічні сфери діяльності, у тому числі й бухгалтерський та управлінський облік, зокрема, для спрощеної роботи фахівців створено значну кількість спеціального програмного забезпечення, яке сприяє швидкому відтворенню та опрацюванню різних програм [1].

Також важливою є думка В. Жука, Є. Попко та Ю. Шендерівської, які акцентують на тому, що в практичній діяльності сфера бухгалтерського обліку займає провідні позиції у застосуванні цифрових технологій, розширенні знань і навичок бухгалтерів на сфері суміжних професій, тому говорити про безперспективність такої професії та мізерності її місії в сучасному соціально-економічному просторі є недоцільним [2, с. 43].

Хмарні технології зберігання даних, таксономія фінансової звітності й повна автоматизація рутинних операцій є не загрозою зникнення бухгалтерської професії, а інструментом, який відкриває додаткові горизонти для людського фактора [3].

Для успішної адаптації до змін, викликаних упровадженням штучного інтелекту, бухгалтерам варто розвивати різноманітні навички та професійні компетенції. Ці навички можуть включати знання в області обліку, управлінські навички, можливість і вміння працювати з комп'ютером, сучасними програмами та технологіями, а також освоїти аналітичні «скіли» [4].

Таким чином, диджиталізація замість того, щоб загрозувати існуванню системи обліково-інформаційного забезпечення, створює умови та підґрунтя для розвитку, дає змогу зосередитися на високорівневих завданнях, де необхідні людські інсайти й розуміння. Результати аналізу наукових праць дозволили отримати потужну базу для продовження вивчення актуальних питань, які виникають на етапі диджиталізації системи обліково-інформаційного забезпечення, зокрема в умовах дії воєнного стану.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування актуальності і формулювання основних переваг диджиталізації системи обліково-інформаційного забезпечення в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диджиталізація обліково-інформаційного забезпечення – це сучасний етап переходу від традиційних методів зберігання, накопичення, узагальнення та обробки інформації до використання здобутків процесу цифровізації.

На думку К. Назарової та О. Мойсеєнко, з початком пандемії COVID-19 суспільство перебуває на стадії масової диджиталізації та диджитал-трансформації, що дозволяє трактувати поняття диджиталізації у сфері бізнесу як «перенесення реальних господарських відносин у електронний простір шляхом покращення та оптимізації окремих бізнес-процесів, сервісів, інструментів та блоків діяльності на базі соціальних, мобільних та інших цифрових технологій з метою підвищення продуктивності роботи підприємств та покращення взаємодії з клієнтами/споживачами» [5, с. 229].

Науковці Є. Буряк та М. Петченко в процесі проведення дослідження аналізують дилему побудови бухгалтерського обліку на підприємстві в умовах формування економіки майбутнього та визначають, що диджиталізація облікової системи поряд з відповідністю Цілям сталого розвитку, здатністю протистояти кризам та концепцією економічної стійкості є основними факторами, які впливають на успішність майбутнього розвитку системи обліково-інформаційного забезпечення [6].

У контексті дослідження процесу трансформації обліку В. Панасюк, Т. Бурденюк та Н. Мужевич зазначають, що для забезпечення комплексної перебудови та реформатування облікової системи, а саме – переведення всіх можливих інструментів у цифровий простір та комунікацію, важливим є поетапне дотримання тріади «оптимізація – ефективність – еволюція» [7, с. 73].

Досліджуючи етапи цифровізації обліку в Україні, варто зазначити, що на початку 2000-х рр. розпочався другий період цифровізації, який пов'язаний з використанням спеціалізованих бухгалтерських програм, які забезпечували автоматизований облік документів та фінансову звітність [8].

На цьому етапі починає з'являтися широке розмаїття програмного забезпечення (ПЗ), починаючи від програм базової комплектації та закінчуючи розширеними платформами для реалізації управлінських функцій, логістики тощо. Ці програми розробляють і аматори локального рівня, і провідні міжнародні компанії. Варто зауважити, що з початком війни на IT-ринку відчутною стала конкуренція серед виробників ПЗ – як вітчизняного, так і іноземного. А вже донедавна вітчизняні підприємства, подібно до багатьох підприємств інших країн, у своїй діяльності використовували програмні продукти від російської фірми «1С». Нижче в таблиці визначено найбільш поширені програмні продукти й онлайн-сервіси, які на сьогодні використовують у системі обліку.

Ринок цифрових технологій невпинно зростає та розвивається, надаючи змогу підприємствам використовувати широкий спектр можливостей для досягнення стратегічних цілей і реалізації функцій системи обліково-інформаційного забезпечення, що свідчить про початок нового періоду цифровізації бухгалтерського обліку.

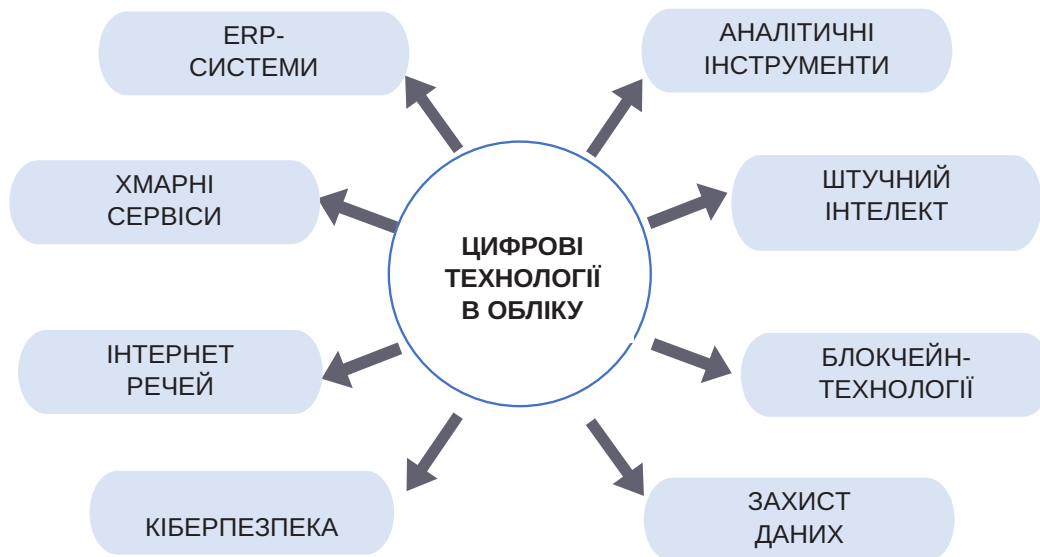
На сьогодні ринок цифрових технологій представлений широким спектром інноваційних рішень та інструментів, які можна використовувати у сфері обліку (рис. 1). Визначені технології можна застосовувати і окремо, і в комплексі, що дозволить дотримуватися принципу точності в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 1

Сучасне програмне забезпечення обліку

Автоматизація обліку	Іноземне ПЗ: Microsoft Dynamics365 Business Central, SAP Bussiness One, Net Suite, Zoho Books, Xero, Quick Books, Fresh Books та ін. Вітчизняне ПЗ: MASTER Бухгалтерія, Дебет Плюс, ISPro, Agrianalytica, Book Keeper, SMARTFIN.UA, Універсал ERP, Н-profit, UIS.WMS, Sivers Торівля, Zarplata 24 та ін.
Електронний документообіг	Deals, Schrift, EDIN, Вчасно, FREDO та ін.
Звітність	Електронний кабінет платника податків, Єдине вікно подання електронної звітності (безкоштовні сервіси від ДПС України), MEDocIS, iFin, ERP Foss, Арт-звіт плюс, Соната та ін.
Інвентаризація	Dilovod, EVIDEI, ERPJS, INVENTORY та ін.

Джерело: узагальнено авторами

Рис. 1. Цифрові технології у сфері обліку

Джерело: узагальнено автором

Зокрема, застосування аналітичних інструментів дозволяє аналізувати великі обсяги даних з метою виявлення тенденцій, залежностей, а також приймати ефективні управлінські рішення та прогнозувати майбутній розвиток подій. ERP-системи (Enterprise Resource Planning) – це інтегровані платформи, які у своєму функціоналі складаються з низки модулів (фінанси, операції, персонал, аналітика, баланс), що дозволяє підприємству оптимізувати бізнес-процеси, підвищувати ефективність і конкурентоспроможність. Хмарні сервіси в обліку дозволяють зберігати, обробляти й аналізувати облікові дані в режимі віддаленого доступу за допомогою мережі Internet, що робить підприємство більш гнучким та адаптивним до змін у бізнес-середовищі. Технологія Інтернету речей (IoT) дає змогу об'єднувати різноманітні пристрої та об'єкти, забезпечуючи збір, обмін та аналіз даних у реальному часі. Використання технології штучного інтелекту (AI) дозволяє автоматизувати процес обробки великих масивів даних. Блокчейн-технології дозволяють зберігати облікову інформацію в розподілених мережах, що забезпечує надійність і безпеку даних. Технології захисту даних і кібербезпеки в обліку охоплюють різноманітні методи та інструменти для захисту конфіденційності, цілісності та доступності облікової інформації, зокрема такі: шифрування даних, мультифакторна аутентифікація, постійне оновлення ПЗ, використання захищених мереж тощо.

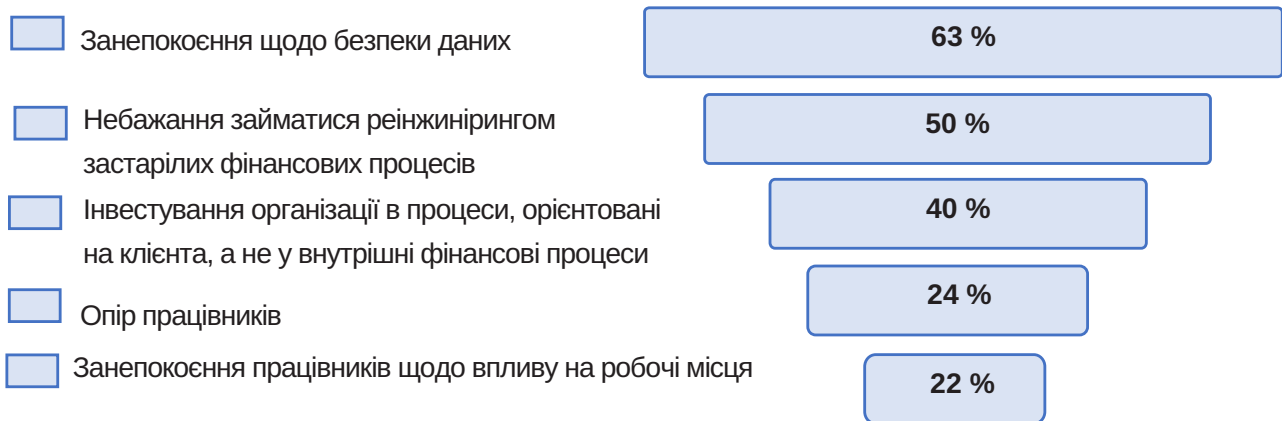
У рамках нашого дослідження слід звернути увагу на розгляд дилем і проблем, які

постають перед керівництвом підприємств та їх співробітниками в контексті впровадження цифрових технологій в облік. Особливий акцент має бути зроблений на тому, як ці технології можуть вплинути на систему управління підприємством у майбутньому. Опитування, проведене Міжнародною асоціацією сертифікованих професійних бухгалтерів (AICPA), дозволило визначити основні бар'єри, які виникають на шляху застосування цифрових технологій в обліку (рис. 2).

Відповідно до даних, продемонстрованих на рис. 2, ключовою перешкодою, яка впливає на процес диджиталізації обліку, є занепокоєння керівництва підприємства стосовно рівня безпеки даних та облікової інформації, адже оцифрування та подальше використання цифрових технологій підвищує рівень кібербезпеки. На нашу думку, за умови якісного впровадження технологій у систему обліково-інформаційного забезпечення підприємства ця загроза може бути нівельована і завдяки цьому знизиться ризик випадкової втрати інформації шляхом передачі в традиційному вигляді.

На рис. 3 наведено авторське бачення основних переваг диджиталізації обліку в умовах війни.

У воєнний час існує підвищений ризик здійснення кібератак та порушень безпеки облікових даних, тому важливим є їх захист шляхом шифрування даних, мережевого захисту, резервного копіювання, що дозволяє запобігти несанкціонованому доступу до важливої інформації під час форс-мажорних обставин,

Рис. 2. Ключові перешкоди диджиталізації обліку

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Рис. 3. Переваги диджиталізації обліку в умовах війни

Джерело: побудовано автором

зокрема в умовах війни. Перевагою диджиталізації обліку є оперативність, адже у воєнний час важливо швидко отримувати й аналізувати дані для прийняття стратегічних рішень. Також до переваг варто віднести те, що в разі можливого зниження або пошкодження фізичних облікових даних цифрові системи здатні забезпечити «бекапи» та можливість швидкого відновлення інформації. Також перевагами диджиталізації обліку є мобільність даних, їх доступність і зручність, адже функціонування в умовах мінливого середовища створює необхідність мати безперервний доступ до облікової інформації, що може

бути реалізовано через мобільні додатки та засоби віддаленого доступу.

Усі ці переваги підкреслюють важливість упровадження цифрових технологій і системи обліково-інформаційного забезпечення діяльності підприємств навіть в умовах війни, щоб забезпечити ефективне управління та збереження інформації.

Висновки. Таким чином, диджиталізація системи обліково-інформаційного забезпечення – це актуальне явище сьогодення, запорука інноваційного розвитку підприємства та невід’ємна складова розвитку. Процес диджиталізації розширює можливості для

підвищення ефективності і безпечності діяльності підприємств, автоматизації й оптимізації рутинних процесів, аналізу великих обсягів даних і швидкого реагування на зміни.

На нашу думку, ключовими факторами успіху є відкритість і можливість до впровадження інновацій, готовність до постійного

вдосконалення та дослідження ринку сучасних технологій. Отже, диджиталізація виступає як важливий каталізатор інноваційного розвитку та сприяє високій стійкості бізнесу в умовах воєнного стану. Перспектива подальших досліджень полягає в оцінці якісних характеристик облікової інформації в умовах цифровізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жук В., Бездушна Ю., Микульський В. Управлінський облік в контексті диджиталізації управління: актуальність та перспективи. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Т. 7. № 3. С. 305–310. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-3-44> (дата звернення: 09.02.2024).
2. Жук В., Попко Є., Шендерівська Ю. Бухгалтерський облік: перегляд предмета і назви професії. *Облік і фінанси*. 2020. № 1(87). С. 36–44. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-36-44](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-36-44) (дата звернення: 09.02.2024).
3. Василюшин С. Трансформація місії та назви професії бухгалтера під впливом запитів зміцнення економічної безпеки підприємств в умовах диджиталізації економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.58> (дата звернення: 09.02.2024).
4. Bhimani A. Digital data and management accounting: why we need to rethink research methods. *Journal of Management Control*. 2020. URL: <https://doi.org/10.1007/s00187-020-00295-z> (дата звернення: 09.02.2024).
5. Назарова К., Мойсеєнко О. COVID-криза як драйвер диджиталізації бухгалтерських процедур. *Бізнес-Інформ*. 2020. № 6. С. 227–234. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-227-234> (дата звернення: 09.02.2024).
6. Buriak I., Petchenko M. Analysis of the dilemmas of building an accounting system for the needs of future economic management. *Futurity Economics & Law*. 2021. № 1(1). DOI: <https://doi.org/10.57125/FEL.2021.0325.3> (дата звернення: 09.02.2024).
7. Панасюк В., Бурденюк Т., Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. *Галицький економічний вісник*. 2021. № 1 (68). С. 70–76.
8. Шкроміда В., Шкроміда Н., Гнатюк Т. Модифікація документування у контексті цифровізації бухгалтерського обліку. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. № 19. С. 69–78.
9. Agile Finance Unleashed: The Key Traits of Digital Finance Leaders. *AICPA & CIMA*. URL: <https://www.aicpa-cima.com/resources/download/agile-finance-unleashed-the-key-traits-of-digital-finance-leaders> (дата звернення: 10.02.2024).

REFERENCES:

1. Zhuk, V., Bezdushna, Y., Mykul'skyi, V. (2022) Upravlinskyi oblik v konteksti dydzhytalizatsii upravlinnia: aktualnist ta perspektyvy [Management accounting in the context of management digitalisation: relevance and prospects]. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, no. 3, pp. 305–310.
2. Zhuk, V., Popko, Ye., Shenderiv'ska, Yu. (2020) Bukhhalterskyi oblik: perehliad predmetu i nazvy profesii [Accounting: Revision of the Subject and Profession's Title]. *Oblik i finansy*, no 4, pp. 104–123. Available at: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-36-44](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-36-44).
3. Vasylyshyn, S. (2020) Transformatsiia misii ta nazvy profesii bukhhaltera pid vplyvom zapytiv zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv v umovakh dydzhytalizatsii ekonomiky [The transformation of the mission and the name of the accounting profession under the influence requests to strengthen the economic security of enterprises in the context of economy digitalization]. *Efektivna ekonomika*, no. 7. Available at: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.58>
4. Bhimani, A. (2020) Digital data and management accounting: why we need to rethink research methods. *Journal of Management Control*. URL: <https://doi.org/10.1007/s00187-020-00295-z> (accessed February 09, 2024).
5. Nazarova, K., Moiseienko, O.M. (2020) COVID-kryza yak draiver dydzhytalizatsii bukhhalterskykh protsedur [The COVID Crisis as a Driver of the Digitalization of Accounting Procedures]. *Biznes-Inform*, no. 6, pp. 227–234. Available at: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-227-234>
6. Buriak, I., Petchenko, M. (2021) Analysis of the dilemmas of building an accounting system for the needs of future economic management. *Futurity Economics & Law*, no. 1(1). URL: <https://doi.org/10.57125/FEL.2021.0325.3>

7. Panasiuk, B., Burdeniuk, T., Muzhevych, H. (2021) Osoblyvosti tsyfrovoy transformatsii obliku [Features of digital transformation of accounting]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 1 (68), pp. 70–76.
8. Shkromyda, V., Shkromyda, N., Hnatiuk, T. (2023) Modyfikatsiia dokumentuvannia u konteksti tsyfrovizatsii bukhhalterskoho obliku [Modification of documentation in the context of digitalization of accounting]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, no. 19, pp. 69–78.
9. Agile Finance Unleashed: The Key Traits of Digital Finance Leaders. AICPA & CIMA. URL: <https://www.aicpa-cima.com/resources/download/agile-finance-unleashed-the-key-traits-of-digital-finance-leaders>.